

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a **SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT** Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... " 16.— | nyolczad oldal " 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz

Kántortanítók, örvendjetek!

Szívetem végtelen öröm tölti be, mert a jobb jövő reményiségének zöldelő kis ágát küld-etem egy örvendétes hír alakjában a legszerényebb zugban levő kántortanító társam lakába is.

Az országos kath. kántori nyugdíj-egyesület eszméjének megvalósulása egy nagy lépéssel előre indult, mit leginkább a kath. tanítók Országos Bizottsága vezetőinek köszönhetünk, kiknek lelkes támogatása e lépést lehetővé tette. Összes kartársaimnak tisztelete, rajongó szeretete és szívből jövő hálája legyen azon jutalom, mivel nekik adózunk.

Kartársak, örvendjetek!

Az Országos Kath. Tanügyi Tanács magáévá tette azon indítványomat, hogy az országos kath. kántori nyugdíjügynök mikénti megoldása tárgyalás alapjául elfogadtassék. Egyszersmind esekélyességem bízott meg, mint előadó a javaslatételre. És arról értesültem, hogy a Kath. Tanügyi Tanács legközelebb tartandó ülése en már foglalkozni is fog ügyünkkel.

Az eszme kibontakozott félhomályából s elérte az országos érdekű jellegét. Csak kitartás, vaszorgalom, fáradságot nem ismerő munka és szünetet nem ismerő agítálás kell s az eszme nem-sokára testet ölt.

Tudod mi ez, pályatársam, ha küzdelmeinket Isten áldása s a felsőbb hatóságok jóakarató támogatása kíséri?

Nem lesz kárhoytatva 6—700 korona nyugdíjra, elérheted a legkisebb faluban is az ezerketségét. Nem fog küzdelmek között avagy nyomorban elni itt hagyott özvegyed s nem fognak sírni elhagyatott árvaid.

Értsd meg, az Egyház, ez a nevelő, gondos anya, melynek hű fia vagy, éreztetni fogja veled anyai szerelmét, segély és támogatásra mindig kész kezét kiterjeszti feléd is. És te 35 évi kántori működésed után, élted alkonyán tudni fogod, miért voltál hű sáfárja s munkása Egyháznak.

Örülj és bizva-bizzál egy szebb jövőben s ne riadj vissza attól, ha téled is a szent ügy áldozatát kíván. Hisz magadért és a családodért teszed, hozod meg ezt az áldozatot.

Most már rajtam a sor, hogy munkásságommal kiérdemeljem azt a szeretetet és tiszteletet, melyre érdemet szerez az kartársai előtt, ki önzetlenül munkálkodik. Engedd, nagy Isten, hogy a munkahalmaz közt el ne csüggedjem, hogy révbé vezethessem a hajót s mondhaszam egy-kor tizezreimmel lelkesülve: Megvan!

Most még egyet. 10—20 levél jön naponkint, erőmet túlhaladná az, hogy ezekre mind válaszoljak. Ne írjanak semmi mást, csak 1. kívánom az orsz. kath. kántori nyugdíjat; 2. tagja akarok lenni; 3. szolgálati évem ennyi. De ezt azután megírja mindenki, ne maradjon el egy sem és ami fő, minél előbb jelentkezzenek a még ingadozók is.

Erre van nekünk legnagyobb szükségünk, hogy némi biztos statisztikai alapra fektetve nyújthassuk be a nyugdíjszabályzat tervezetét, mely tervezet amint az Országos Kath. Tanügyi Tanácsnál beterjesztettük s afelett a tárgyalás megindul, hozzászólás végett minden kath. tanítói egyesület egyházi és világi elnökének megküldünk, hogy az illető egyesületek tanácskozás tárgyává tehesék azt.

Épen azért már e helyen is kérem az elnökségeket, hogy csak egy levelezőlapon jelezzék a lakhelyüket (utolsó postát) és egyesületük tagjainak a számát. E számban összesítve befoglaltassanak: kántortanítók, karnagyok, kántortanítósegédek, kántorok, kántorsegédek.

Hogy semmiféle pénzt ne kezeljek s így erőmet teljesen a szervezés munkájának szentelhessem, a legnépesebb kath. tanítói egyesületből óhajtom megválasztatni az ideiglenes pénztárnokot, ki a majd befolyó 2 korona költségek fedezésére szóló hozzájárulási díjakat kezelni s nekünk erről alkalomadtán a «Népnevelő» útján beszámolna. Addig is, míg ez intézkedés megtörténik, a pénztárosi teendőket teljesítését dr. Zel

ger Vilmos pápai kamarás, budapesti hittanár úr volt szíves elvállalni.

Egy ember lévén, tízezer munkáját csak úgy oldhatom meg sikerrel, ha ebben az összesség támogató. Ép azért, ha valami általános adatra lesz talán szükségem, főlhívásomra szíveskedjenek azt kartársaim azonnal rendelkezésemre bocsájtani.

Most pedig legyen apostol mindenki saját körében és ama nagy vívmányt, melyet eddig kivívtunk, érdeme szerint méltányoljuk. Az egyesületek hivatala biztosítani számukra a már eddig nyilvánult jóakaratot — mily móddal, ezt talán nem szükséges, hogy jelezzem.

Most Isten velünk. Én a munkahalmaz földolgozásához fogok. Kartársaim meg szeretettel serkentsek ismerőseiket a jelentkezésre. Eddig szép eredményt értünk el. A későbbi eredményről időnkint értesitem kartársaimat.

De még egyet kérek. Tudomásom van, hogy itt-ott az egyes egyházmegyékben vannak kisebb nyugdíjintézetek; arra kérem ezen intézmények vezetőseit, hogy az alapszabályok egy példányát megküldeni szíveskedjenek. Különösen kérem erre az egy-egyházmegyei segélyegyesület elnökségét. Az a szabályzat, amit mi készítünk, óhajtom, hogy a legteljesebb legyen és igényeinknek teljesen megfeleljen s lehetőleg minden egyházmegye régi szokásaihoz is simuljon.

Mindnyájunk jóakarataiba ajánlom szent ügyünket.

Bussa.

Szokoló István.

A népiskolák államosításával járó veszélyek.

(Folytatás.)

Sajnátságos dolog, mélyen tisztelt olvasóim, hogy akik az iskolák államosításától oly sokat várnak és a kath. iskolát oly könnyedén engedik át az államnak, be nem látják, hogy attól szabadulnak meg legkevésbé, amit megszabadulni leginkább óhajtanak, i. e. a terhektől. Meg most is előttem van a boldog emlékü Mócsy Antal, midőn a Kath. Köri Országos Egyesületének ülésén — ha jól emlékszem 1898-ban — a kath. iskolaügyről beszélve, mely meggyőződéssel hangoztatta, hogy aki a vallásos iskolát a felekezeti államnak átadja, az az iskolához való jogát elveszti ugyan, de azért a terhektől meg nem szabadul. És nagyon igaz van. Magam is sokat gondolkodtam e dolog fölül és úgy találom, hogy nem is lehet máskép, mert az állami iskolák szaporodásával hihetetlen mértékben emelkedik az iskolák terhe is. Maga a közoktatási kormány is elismeri, hogy az állam képtelen volna az összes iskolák terheit viselni, különösen ha tekintetbe vesszük ama körülményt, hogy a népoktatás államosítása megszünteti a társadalom áldozatkészégét, ami természetes is, mert ha a társadalomnak nincsen az iskolához

semmi köze, ha ahhoz nincs semmi joga, ha az összes terhet viseli és az összes jogot gyakorolja az állam, akkor nincs ok, miért hozzon áldozatokat a társadalom és miért viseljen kettős terhet, mikor az állami adók alatt ugyis roskadozik. Ha erre a súlyos következményre gondol a tanügyi kormány, igazán nem csodálom, ha maga irtózik legjobban az általános államosítástól. És nem ok nélkül; mert ha a dolog pénzügyi oldalát nézzük, a legfanatikusabb államosítónak is lehül a vére. A legutolsó közoktatási jelentés adatai szerint ugyanis 1922-ben volt Magyarországon 29.063 tanító, akik közül állami iskolában működött 3508, tehát az összes tanítóságnak nem egész nyolcadrésze; ennek a nyolcadrésznek összes terhe volt 5.931.396 korona; már most ha az összes népiskolák államosíttatnának, az államra legalább is nyolcszoros teher hárulna, vagyis körülbelül 50 millió korona, tehát csak magának a népoktatásnak nagyobb volna a terhe, mint a tavalyi egész közoktatási költségvetés, mert az csak 47 millió koronára volt előirányozva. De ez még nem a teljes költség; hozzá kell adni még az államosítandó tanítóképzők rengeteg személyi és dologi kiadásait is, ugyannyira, hogy teljesen igaz van Moli-tornak, amidőn «Egétő kérdések» című művében azt állítja, hogy a modern oktatásrendszernek a nagy költségek miatt is hajótörést kell szenvednie (Mair: Az oktatás-szabadság 125. l.). Ha azonban mindezek dacára is követelni merészlik a népiskolák államosítását azok a pedagógusok, politikusok és hírlapírók, akik ezen összegből tan semmit sem fizetnek, azoknak nem szabad feledniük, hogy az állam a jelenlegi állapotnál meg nem állapodik, neki fényes berendezésre, drága tanszerekre, palotaszzerű épületekre, pazar fölzerelésre van szüksége, mert a modern pedagógia szemre dolgozik, külsőségekkel hat és fénytel takargatja a belső sötétséget. Az állam nagyban dolgozik, óriási apparátusra van szüksége, nem ismeri a takarékoságot, hisz könnyen szerzi a pénzt, nem jár ad érte, mások verejtékét pazarolja, nem szereti az állandóságot, folyton újításokon dolgozik, mert újítást sürget a kor nyugtalan szelleme és táplálja egy kis miniszteri hiúság is. Mindezt az igen drága mulatságot pedig ki fizetné más, mint a társadalom? Ezekkel a kikerülhetetlen és folyton fokozódó terhekkel kapcsolatban rá kell végül mutatnom mélyen tisztelt szakosztály, a modern pedagógia egy olyan gyarlóságára is, amely igen alkalmas az iskolaterhek szaporítására. A mostani világ szociális eszmékkel van telítve, a fő radikális szocializmusnak pedig az a jellemvonása, hogy szétdarabolja a társadalmat a legszélső határig. Ennek a törekvésnek hatását megerzi a modern pedagógia is, amely vezető szellem hiányában kénytelen beismerni, hogy nagyobb tömegek nevelésére képtelen. Folyton hirdeti tehát, hogy nevelői befolyást csak úgy gyakorolhat, ha egy-egy osztály növendékeinek

számát jelentékenyen leszállítjuk. Neki 60 növendék sok, azért azt kívánja, hogy a népiskola egy osztályában 30 növendéknél több ne legyen fölvehető: de hogy ily beosztás mellett mily óriási mértékben emelkednek a kiadások, azzal a modern pedagógia nem számol, ő felállítja az elvet, a társadalom pedig viselje a terhet és köszönje meg, hogy a műveltség áldásaiban részesül.

Ezeket tartottam szükségesnek mélyen tisztelt szakosztály, sok másnak elhagyása mellett a jelen alkalommal röviden fölemlíteni és az államosítás barátjainak figyelmébe ajánlani, akik elbódítva a kor vallástalan szellemétől, igazságot, erkölcsöt, vallást, tudományt, műveltséget, nevelést, szóval mindent, de mindent csak a mindenható állam szempontjából mérlegelnek és becsülnék és készek érte magukat úgy, mint másokat olyan dícselen szolgáltságba hajtani, amelyhez hasonlót csak a pogányság ismert, de amelyet a személyes és politikai szabadságra született keresztény szellem mindenkor megvetett.

Mondja ki tehát a Kath. Nagygyűlés, hogy tekintve az állam felekezeten irányát, a népiskolák államosságát veszélyesnek tartja és tiltakozik ellene 1. a *tanítás szabadsága nevében*, mert úgy a szülőknek, mint az egyháznak természetes jog- és kötelességük gyermekeik vallásos és keresztény szellemű tanításáról gondoskodni; 2. a *nevelés szempontjából*, mert a felekezeten iskolák, mint a vallási közönység melegágyai, vallásos meggyőződést nem biztosítanak és erkölcsi jellemet nem fejlesztenek; 3. a *iskola szempontjából*, mert a nemkatholikus tanítók esetleges nagymérvű alkalmazásával megsérti a szülők vallási érzületét, veszélyezteti a családi és iskolai nevelés szükséges összhangját; 4. a *tanítás szempontjából*, mert rendeleteink sokaságával a tanító szabad mozgását akadályozza, egyenlőségének érvényesítését gátolja, szabad verseny hiányában az iskolai életet gépiesse teszi és a tanulókat folytonos kísérletezésnek veti alá; 5. a *társadalom szempontjából*, amelyek vállaira elviselhetetlen terheket rak. *Guszvenitz Vilmos.*

A népiskolai írástanítás.

(Vége.)

Ha tehát a közös érintkező pontok, a hang- és betűképzetek mellett még azt is tekintetbe vesszük, hogy a hangok és betűk syntheisise által, ami az olvasásnál nagyon fontos, egyúttal az írásnál szükséges analysisist is a legjobban előkészítettük, könnyen beláthatjuk, hogy az olvasásra való előkészítés, az úgynevezett hangoztatási előgyakorlatok által, a pusztá kézügyeségtől eltekintve, az írásra való előkészítésnek, is elvégeztük legnehezebb föladatát annyira, hogy a különválasztott írási előgyakorlatokra csak a szükséges kézügyesség megszerzése marad. Erre pedig az olvasás előgyakorlatai mellett elég idő van, különösen az olvasás és írástanítás újabb

módszerénél, ahol az olvasás előgyakorlataihoz a nyomott betűalakok ismertetését is fölveszik. Így, amidőn az olvasás és írás együttes és rendszeres tanítására kerül a sor, a két ismeretág tanítása valóban egymást *segítve és támogatva* haladhat egymás mellett. Mert amint a beszélőszervek nem akadályozzák az olvasást, úgy épügy nem gátolhatja most már az írástanítást a kézügyesség hiánya, mert erről az ügyesen vezetett előgyakorlatok mellett, mire a nyomott betűalakok tanításának az írott alak tanításától való különválasztásával elegendő időnk is van, szó sem lehet. Azt pedig talán nem kell bizonyítani, hogy az írás viszont a betűképzetek megerősítésére igen alkalmas s így az olvasásnak is előnyére válik, mert a cselekvő utánzás által bizonyosan erősebben rögződik a betű kepe lelkünkbe, mint a pusztá látás, szemlélés által.

Amit az abc-és könyvek nagy részének szó- és fogalomzagyvaleyka ellen felhoz, azt én is aláírom. De ez nem bizonyítja azt, amit a cikkíró vele bizonyítani akar, t. i., hogy az írás és olvasás együttes tanítása egymást akadályozza. Sőt ellenkezőleg.

Ennyit kívántam az írástanítás mechanikai részére s annak az olvasástannal való összekapcsolására vonatkozólag megjegyezni.

2. Teljesen egyetértek cikkíróval abban, hogy a nyelvtani elmélet túlhajtása a népiskola gyakorlati célját igen kis mértékben mozditja elő, a sok idő elvonása által pedig egyenesen akadályozza; továbbá nagyon igaz az is, hogy a tanterv a népiskolai nyelvtanítás célját helyesen határozza ugyan meg, de a túltengő grammatikai ismeret követelésével a célt egészen eltéveszti. Más szóval a nyelvtanítás anyaga és módszere nem alkalmazkodik a helyesen kitzűtt célhoz s a nyelvtant, mely csak a helyesírásra és fogalmazásra segítő eszköz voltaképpen s a népiskolában csak mint ilyen érdemel figyelmet és méltatást, önálló céljává teszi a népoktatásnak.

Ezt ma már mindenki tudja és elítéli, de azért kevesen küzdenek az ár ellen. Akik küzdenek, azok is jórészen iránytalanul hanyódnak, mert e tekintetben egység, megállapodás nincs. Mindenki az önalkotta rendszernek hiva és követője. És a sokféle elv és sokféle rendszer nagyon közel áll az elv- és rendszertelenséghez. Mert csak abban értünk egyet, hogy meg kell szabadítani a nyelvtani formalizmus békóitól s gyakorlativá kell tenni a népiskolai nyelvtanítást. De hogy mi legyen az a nyelvtani anyag, mely a gyakorlati élet és helyesírás szempontjából föltétlenül érvényesíthető és érvényesítendő volna, arra nagyon is eltérők a vélemények. Hogy a helyesírás rendszere szilárdan és tokozatosan mikép volna kiépíthető gyakorlati úton a felesleges elmélet mellőzésével, arról meg úgy szólván teljesen hiányzanak a vélemények. Mert a helyesírás mostoha gyermek az elemi iskolában. Csak ötletesen tanítják, mint a nyelvtani szabályok demonstrálására alkalmas eszközt. Megszabott

álláspontja, megállapított rendszere nincs a nyelv-
oktatás e fontos ágának.

Sokan a nyelvtanra vonatkozólag is elvetnek
mindent, ami a helyesírással kapcsolatban nincs.
Pedig igénytelenségem szerint tartozunk azzal
magunknak, zengzetes nyelvünknek, hogy a tanu-
lók annak rendszerével megismerkedjenek.
Csakhogy e tekintetben is sokkal többet ér a
szemléltető gyakorlás, mint a szabály. És a nyelv-
tanra vonatkozó tanításunk ott fordul ki a hely-
es irányból, midőn egy-két szemléltető példa alap-
ján megállapítjuk a szabályt, ami nyelvünk világ-
os, kristálytisztá rendszerét tekintve, nem is
valami nehéz. De elvonatván a szabály s korán
vonatván el, még mielőtt a gyakorlás azt eleven
tudássá tehetné volna, most már a szabályon
nyargalozunk, fujatjuk derűre-borúra s arra
kenyszerítjük a tanulót, ami még a fegyelmezett
gondolkodású felnőttnek sem könnyű, hogy a
szabály segítségével ismerje föl a példát. S mi
ezt nevezzük aztán a szabály alkalmazásának és
begyakorlásának. Ez pedig nagy hiba! Ennek
eredménye a semmitévő szabálytudás.

A helyes eljárás csak az lehet, amely a nyelv
rendszerének lényegét tevő s a vele való bábni
tudásra nélkülözhetetlen szabályokat, anélkül
hogy azoknak kifejezését szavakkal még csak
meg is kísérelné, szó- és írá-beli gyakorláson
annyira hussá-vérré változtatja, hogy annak
alkalmazásában a tanuló soha fönn nem akad.
S akkor vonván el a szabályt, akár betanultat-
juk, akár nem, teljesen egyre megy. A nyelv-
tanítás célját elérte. És csakis így érheti el.

Ez a módszer mindenesetre magával hozza a
nyelvtan szabályainak alapos megrostálását s a
megtartottak nagyrézének átalakítását. A tani-
tás súlypontja a gyakorlatra nehezedik s ehhez
alkalmazkodva módosul a szabályok mérlege-
lése. Lényeges csak az, ami a gondolat-kifejezés
szerkezetére és írásbefoglalására szükséges vagy
hasznos. A sok csillogó-villogó csehüveg defini-
ció teljesen elmarad; a most nagyartartott je-
lentéstán a minimálisra redukálódik; a mondat-
részek is veszítenek jelentőségükből, meghatáro-
zósaik elmaradnak és csak kérdések alapján
ismertetjük fel őket. Ellenben igen nagy fontos-
ságot nyernek a szókifejtésre vonatkozó részek:
a szótó, alapszó, ragok és képzők illeszkedése
és változásaik. A gondolatok tagolódása, bevég-
zettsége és bevégeztetlensége. S mindez teljesen
gyakorlatilag, az olvasás- és írással összekap-
csolva. A fokozatos tervezetet alkalomadtán a
szerkesztő ír engedelmével máskor fogom be-
mutatni. (Kérjük. Szerk.)

3. Nem fogadhatom el, amit cikkiró a gyer-
meknek esendes foglalkozásának hasznáról, ér-
tékeről mond. Hogy t. i. alig több az a semmi-
nél. Tulajdonképeni célja csak az, hogy ne za-
varják a szabadon levő növendékek addig a tani-
tót, míg más osztállyal foglalkozik. Hogy ez
tévedés, nem akarom hosszasan bizonyítgatni,
csak arra mutatok rá, hogy osztatlan iskolában

a váltakozó tanításmenet alkalmazása mellett is
az összes tanításidőnek felénél jóval több esik a
közvetett tanításra vagyis a esendes foglalkozá-ra.
Vajjon megfelelhet-e hivatásának az osztatlan
népiskola, ha a közvetett tanítás idejét nem ér-
tékesítheti az oktatás vagy nevelés szempontjá-
ból vagy nem tudja hasznosítani? Tehát a esen-
des foglalkozás nem lehet egyszerű időtöltés; sőt
nagyon is fontos szerepe van az oktatásban.

Hogy a pusztá másolás még a helyesírást sem
valami nagyon támogatja és erősíti, annál kevésse
mozdítja elő az önálló fogalmazást, azt elismer-
rem. De azért mégis azt vallom, hogy a esen-
des foglalkozás úgy a helyesírásra, mint a fogal-
mazásra nagyon előnyösen használható föl. Mert
hiszen nemcsak a másolás az egyedüli neme a
esendes foglalkozásnak, s csak rajtnak áll a
esendes foglalkozás nemét és anyagát oly módon
megállapítani, hogy az ne csak merő gépiesség-
ből álljon, hanem a tanulónak szellemi munkas-
ságát is igénybe vegye, sőt fokozatosan az ön-
álló gondolkodásra és munkásságra vezesse.

Az nagyon természetes, hogy minden lépésünk
az önálló munkaképesség felé igen nagy körül-
tekintést és alapos előkészítést igényel. Mert a
már kellően előkészített föladat írásbeli meg-
oldása is elég nagy munka a gyermeknek. A kellő
előkészítés, megbeszélés nélkül föladott fogalma-
zasi dolgozat megkínózza és elkedvetleníti a
gyermeket ahelyett, hogy szellemi fejlődését elő-
segítené. Azért ajánlható, különösen osztatlan
iskolában, a fogalmazástaniítást az olvasókönyvre
alapítani, mert a fogalmazás *anyagát, tárgyát*
már a módszeres olvasmánytárgyalás kapcsán
megismertethetjük s a fogalmazás előkészítésé-
nél csak az anyag *előrendezése* s a forma meg-
állapítása leendő szükséges. A fogalmazás viszont
az ismeretek alaposságát és állandóságát moz-
dítván elő, így segítheti egymást az olvasás és
fogalmazás tanítása.

Ezeket véltem V. Gy. kartársam cikkének kap-
csán elmondandóknak. Ha egyben-másban, a
részletekre vonatkozólag, eltérők is nézeteink, a
földolgan, hogy nyelvoktatásunknak mai mód-
szerét s az ervenyben levő tanítástervezeteknek
idevágó anyagát hibásnak tartjuk, teljesen egyet-
értünk. A nyelvoktatásnak gerince ma a nyelv-
tan, a helyesírás és fogalmazás a toldalek. Pedig
épen fordítva kellene ennek lennie. Az alsó- és
középosztályokban a helyesírás, kapcsolatban a
fogalmazás elemeivel, a felső osztályokban pedig
a fogalmazás tanítása legyen a nyelvoktatás súly-
pontja a legkevesebb elmeiettel s a legszelesebbre
kiterjesztett gyakorlással. A nyelvtani ismeretek
ezekhez kapcsolódjanak és csak a hatodik év
végén összegeztessenek. Sőt még ezt sem tar-
tom föltetlenül szükségesnek. Mert aki a nyelv
berendezését, természetét, sajátosságait a he-
lyesírás- és fogalmazás-tanításalapján megismerni
nem tudta, az a nyelvtani szabályok összeállításá-
val is bajosan fog erre eljutni.

Sarkad-Feketeér.

Horváth István.

Kép az iskolai életből.

Van több olyan apróbb esemény az ember életében, a melyre nem gondol soha, de egyszer aztán újra elvonul előtte ugyanaz és csak akkor kezdünk gondolkodni rajta, hogy mintha már egyszer láttuk volna ugyanezt, mintha már egyszer átaléltük volna ugyanígy. Vannak, ó vannak életünknek több ilyen apró, csekélységnek látszó és mégis nagy eseményei, melyek egyszer csak újra előjönnek és megdobbantják vagy összerontják szívünket.

Gyermekkoromnak apró eseménye vonul el lelki szemeim előtt, melyet az a piros-fehér papirba csavargatott palavessző hozott az eszembe, amely a minap elveszett. Az, az! Az vitt el oda vissza, oda messze, abba az iskolába, hol egyszer régen az én kezembe is adtak ilyen csodaszert. Ez juttatta az eszembe az én gyermekésemet, az én tanítómát annyira, hogy szinte azt képzeltem magamban, mintha nem is a mostani én volnék, hanem az a régi én, ki ott ül azok között a csodálkozó, aggódó arcú gyermekek között, mert hát szokatlanul nagy dolog történt: egy piros-fehér csikos palavessző elveszett.

Elveszett. Nincs, nem találják! Pedig itt volt egészen bizonyosan, mert utközben vásárolta a kis Rozi. Már most hogy mondja meg otthon? Talán meg is verik! És ha meg sem verik, a palavessző olyan szép volt: piros-fehér csikos.

Könyezve mondja:

— Nincs. Itt volt... Nagy szál volt. Piros-fehér csikos. Szomszédjai nyitogatják tolltartóikat.

— Nézz bele, nincs itt.

A palavessző nem kerül elő. A gyermekek láthatólag megdöbbennek: sajnálkozás ül az arcokon, de félelem is. Kutatást várnak és az oly rettenetes valami, még annak a gyermeknek is, aki tudja, hogy nem lopott. Hátha mégis, valami csodálatos módon nála találják meg, ami nála nincs?!

Ismerem én ezeket a kutatásokat és megvetem. Lealacsonyítónak vélem és csak a legvégső esetben használnám. Hazugságra, csaláságra tanítanak. A tolvaj keres magának rejtekhelyet és sokszor hiábavaló a keresés.

Eltettem a tolltartókat. Csend lett. Halálos siri csend. Azt mondtam:

— Gyermekek, én most belenézek mindenkinek a szemébe.

Némelyik a szeméhez kapott, némelyik meg is dörzsölte, de aztán szembe néztek bátran. Egy kis leány lesütötte szemét, aztán rámpislantott egy kicsit, de piros lett, mint a pipacs és izgett-mozgott a helyén. Ha én most azt mondom, hogy tudom, kinél van az elveszett tárgy, valószínű, sőt bizonyos, hogy megkapom. Igen, de szabad-e tolvajnak minősíteni egy gyermeket? Nem mondtam azt, de ezt:

— Gyermekek, a mi iskolánkban nem lop

senki sem. Valakinél van az a palavessző, de az a gyermek még ma tanítás előtt elhozza azt nekem.

Megkönnyebbült sóhajok. A kis bűnös rám néz, mintha mondana is valamit, nem is. Én is visszanézek reá erősen, tudja meg, hogy én tudom, kinél van az elveszett tárgy, csak nem akarom mondani.

Iskola után alig néhány percet töltök a szobámban, valaki kopog. Ő volt. Szemeit lesütve jön felém és azt mondja:

— Kisasszony — a palavessző.

Reánéztem. Az ajka reszketett. Megszídjám? Nem, azt ilyenkor nem lehet! Igen, igen meg kell válogatni a büntetést. Reátettem kezemet a vállára.

— Agnes, te ezt nem teszed többé.

A gyermekből kitért a zokogás. Nem szólt, nem ígért semmit, de mégis sokat mondott, az ígéletben, melyet nem tett, benne volt a fogadás.

— Menj haza Ágnes, a jó Isten most az egyszer még megbocsátja ezt neked.

Délután már gazdájánál volt a piros-fehér csikos palavessző. A gyermekek arcán ott ült a nyugodtság, én előttem pedig egy régi-régi esemény vonult el a visszaemlékezés aranyoskerekű kocsiján. Ezt a képet, ezt az eseményt, mintha már egyszer én is láttam volna, mintha egyszer régen, igen régen, én is elvesztettem volna egy ily piros-fehér csikos csodaszert, mintha egyszer nekem is így adták volna vissza elveszített, drága kincsemet, hogy a mai napig sem tudom, kinél lelte azt meg az én jó öreg tanítóm, az én legelső tanítómesterem.

Sopron-Ujlak.

Oszoly Jolán.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Egy tanító regénye. A francia állami tanítónak helyzetét nem kell olvasóink előtt külön részleteznünk; az alábbiakból úgy is ki fog tűnni, hogy milyen keserves az az állapot. Ha már a szépirodalom tartja szükségesnek vele foglalkozni, az annak a jele, hogy átment a köztudatba annak a tanítónak a nyomorúsága. Nyomorult ezer frank évi fizetésért oda van dobva a politikai hatóságok mindennemű önkényének: mellékjövedelemeiről pedig csak abban az esetben lehet szó, ha a községhezán végez irodai teendőket. A gazdag reszpublika tehát ilyen nyomorúságosan fizeti a tanítóit; hozzá képest a szegény Magyarország valóságos mecénás velük szemben. A francia állami tanító szenvedéseiről tehát *Lavergue* írt egy közel 400 oldalra terjedő korrajz-szerű regényt; az író katolikus, ennélfogva semmiféle irányzatossággal nem vádolhatjuk. A regény címe: *Jean Coste su la roman d'un instituteur*. A *Coste* Jánosnak nevezett tanító regénye. Röviden adjuk a regény tartalmát. *Coste* egy apró faluba lett állami tanító, épen ezer

frank a fizetése és 250 frank a mellékjövédelmé, mert a községházán jegyzői teendőket végez. A faluban szeretik, de beleszeret egy becsületes, szép és szegény lányba; el is veszi; azonban innentől már ninesen maradása; a helyi nagyságok, akik arra számítottak, hogy az ő családjuktól házasodik, amelyekben néhány, kissé kényes-múltú leányzó akad, a faluból elüldözik s mert ugyanazon helyi nagyságoknak a képviselő-, szenátor-, megyei és községi választásoknál vannak politikai érdemeik, a kedvökért a megyei prefektus *Coste*-ot áthelyezi egy távoli faluba. Itt néhány év alatt öt gyermeke születik, a községházán sem alkalmazták, tehát semmiféle mellékjövédelmé nines s az 1000 frankjából kénytelen évenként megélni; hozzá öreg, vak és fősvény anyját kell magához vennie; akitől örökségre vár. Nyomorúsága tehát így fokozódik, anyja halála után az örökségben is esalódik; mindössze néhány száz frank, pedig ő legalább ezrekre számított. Ezt a néhány száz frankját azután arra szánja, hogy részt vesz községének politikai mozgalmában, mert mint állami tanító csak politikai érdemei révén számíthat arra, hogy a községházán mellékjövédelmére tesz szert vagy hogy jobb állásra helyezik át. Pártja azonban, amelyért kis vagyonkáját áldozta, megbukik, ötlet pedig a győztes ellenpárt elesapatja s a regény vége: a legkétségbeejtőbb nyomor, amelynek vége lehet öngyilkosság vagy családjának jegyilkolása. Ettől a szörnyüségétől azonban *Lavergne* megkíméli az olvasót. Ennek az elbeszélésnek keretében azonban az író számtalan alkalmat talál, hogy a francia állami tanító nyomorúságát és szenvedéseit bemutassa. Széltinte azt mondják, hogy az állami iskola létesítésével a tanító megszabadult a pap uralmától és zsarnokságától, pedig csak gazdát cserélt, most a maire — a polgármester (minden falunak van ilyen első tisztviselője Franciaországban) parancsol neki, aki ott épen olyan szellemi rangban van, mint nálunk a bíró. Az a szegény tanító egyebként még azt sem tudja, hogy milyen politikai színt valljon; ha a maire ellenzéki, neki is annak kell lennie, mert az üldözi ki a faluból; de a megye prefektusa tizenhárom próbás kormánypártiságot követel tőle, különben még rongyosabb állomásra helyezi át, bejegyzí a feketekönyvbe vagy egyszerűen elesapatja. Ha a maire és prefektus pedig egyformán kormánypárti, akkor meg valószínűségi képtelenség, hogy a tanító más értelemben csak mukkanjon is. Azt is elmondja *Lavergne*, hogy régebben, mikor a papnak nagyobb befolyása volt az iskolára, a tanítónak több rendbeli mellékjövédelmé állott rendelkezésére, most a törvény mást semmiesetre sem enged meg neki, legfőlebb azt, hogy írhat a községházán. A legtöbb francia állami tanító tehát rabja vagy jellemtelen uszályhordozója a napi politikának. Így néz ki a valóságban az a szabadság, amelyet ígértek neki, mikor fölszabadították az egyház befolyása alól.

A svájci népoktatásügy. A kis svájci köztársaság kantonjai évenként vagy 30 millió frankot áldoznak népoktatási célokra, ami már Magyarországhoz is viszonyítva óriási összeg. A legújabb statisztikai adatok szerint a svájci népiskolákba 473.058 tanuló jár, akiket 10.116 tanító oktat. Egy osztályra átlag 46—79 tanuló jut s ez az utóbbi szám kétségtelenül sok. Kantonok szerint váltakozik, hogy mennyibe kerül egy gyermeknek iskoláztatása az államnak; ezek a számok a következők között váltakoznak: 232, 132, 113, 30, 24 és 17 frank között. Megemlítésre méltó, hogy az utóbbi kis számok épen az ősi kantonokra jutnak, mint *Uri*, *Unterwalden* stb., amelyek megalapították a svájci szabadságot, de a túlnyomólag alpesi vidék még most is a szegénység állapotában tartja őket, épen úgy, mint a tiroli népet. Azokból a csekély számokból tehát nem lehet szemrehányást tenni azoknak az öskantonoknak, amelyeknek a lakossága nagyrészt katolikus; s annál kevésbbé, mert a nagy számok épen az iparára gazdag kantonokra vagy a gazdag és nagy városokra jutnak. Így történik meg, hogy ezekben a kis és ősi kantonokban egy lakóra 36—49 frank jut adóban, azaz egy lakós adójának annyi részletével járul a népoktatás költségeihez; holott például *Basel* városának lakóira ugyanazon célra 18 frank van kivetve fejenként. A katolikus *Freiburg* városa azonban már meghaladta azt a nagy (svájci fogalmak szerint) protestáns várost, amennyiben benne már 22 frank jut egy lakóra. Tehát Svájcban is mindinkább elhalogatnak azok a mesék és hazugságok, amelyek szerint a katolikusok nem fejlesztik úgy népoktatásügyüket s nem áldoznak érte annyit, mint a protestánsok.

Inasok arisztokráciája. Poroszország nassau tartományában a kereskedőinasok, azaz kereskedő-gyakornokok, ahogy előkelően nevezik és nevezetik magukat, erős érzésű arisztokráciát képviselnek. Ők előkelőbbeknek nézik magukat az iparosinasoknál, akik legalább is tanoncok, ha nem gyakornokok s megtagadták, hogy nem vesznek részt az iparos-tanoncok esti iskolájában, mert ők nem iparosok, hanem kereskedők. A kereskedő gazdáik természetesen szűkkeblűségükben, hogy a fiukat üzleteikben alaposan kihasználhassák, kész örömet tettek magukévé inasok állásponjtját. A tanfelügyelőség törte a fejét, hogy miként foghasson ki a kereskedőkön és tanoncaikon, mert végre sem szervezhetett számukra külön esti kereskedői iskolákat. Némi jogi finomkodással tehát meg lehetett állapítani, hogy a törvény szellemét, nem pedig a betűjét kell követni, ebből ugyan az nem következik, hogy az ipar kereskedelem, de az igenis, hogy gyakorlati életpályán lévő fiúk, akik iskolába nem járnak, valamiféle tanfolyamra csak kötelezhetőek s az nem lehet más, mint az esti iparosiskola. S így is határozták, a kereskedő tanoncok, akik olyan erős arisztokráciának képelték magukat s rendszeren finomabb te-

nyerűek, mint az iparosinasok, Nassauban ezennél kénytelenek suszter, lakatos, szabó és pék stb. inasokkal ugyanazon iskolapadokon ülni.

EGYESÜLETI ÉLET.

Körgyűlés. A munkács-egyházmegyei talabari esperesi kerület g. kath. kántortanítói f. évi nov. hó 5-én Ötvösfalván tartották őszi gyűlésüket, melyen, amennyiben Nemes Mihály ugyai kántortanító, a kör elnöke nyugdíjba lépett, a kör tagok egyhangúlag Chudán László talaborfalvai kántortanítót a kör elnökéül választották. Nemes Mihályt, aki a kerületnek újszólván egész működése alatt mint szorgalmas jegyzője, majd mint szorgalmas elnöke működött, széleskörű érdemei elismeréséül a kör diszelnökéül választotta. Bokotey Leontin ötvösfalvai kántortanító phonomimikáról tartott élvezetes és igen tanulságos szabad előadást. Zekány Sándor husztfalvai kántortanító általános tetszés közt fölvasta «Hogyan használja föl a tanító az ünnepnapok alkalmát a valláserkölesi nevelés érdekében» című értekezését. A ker. elnöke indítványozta, hogy a fölvastott értekezelést a Szent-István-Társulat kiadásában megjelenő «Nep-nevelő» című kath. tanügyi lapnak és az Unio Részvénytársaság kiadásában megjelenő Gör. Kath. Szemlének megküldessék. *Bokotey János* körjegyző.

Tanítógyűlés. A kapuvári esp. kerület tanító-egyesülete nov. hó 12-én tartotta őszi közgyűlését *Mihályban*. A gyűlést szentmise előzte meg. Mise után az összes tagok bevonultak a róm. kath. népiskola termébe, hol Németh János kapuvári prépost-plebános, az egyesület elnöke megnyitotta a gyűlést. A jegyzőkönyv hitelesítése után Dominkovich János bogvoszlói kántortanító terjesztette elő jelentését a tanítói napidíjak kérdésében tett tudakozásainak eredményéről, mit a közgyűlés köszönettel vett tudomásul. Ezután Fábian Ferenc dénesfai kántortanító tartott gyakorlati előadást a magyar nyelvtan köréből. Végül Tamássy Géza győri kántortanító ismertette a phonomimika előnyeit. A nagytudományú előadásokat élénk figyelemmel hallgatta a nepes értekezelés az előadók faradozását zajos tapssal és jegyzőkönyvi köszönettel honorálta. A gyűlést barátságos társasébd követte, melyen sok szép és szelleműs felkötő hangzott el. Úgy a közgyűlésen, mint a diszebden a kartársi szeretet és az összetartás szelleme nyilatkozott meg.

IRODALOM.

Futó csillagok. Ifjan elhunyt költőink jellemképei. Irta *Prónai Antal* dr. Budapest, a Szent-István-Társulat kiadása. 4-rét. 146 lap. Rendkívül kedves és megnyerő Prónai kis könyvnek még formája is. De kedves, vonzó s emellett tanulságos tartalma is. Könnyed, szellemes s mégis tudományos hangon rajzolta meg irodalmunk korán elhunyt jelesének jellemképeit, melyek ha nem is mindig tökéletesek, de a főbb dolgokban az olvasót biztosan útbaigazítják. Az irok, akikkel Prónai foglalkozik, a következők: Anyos Pál, Dayka Gábor, Szentjóni Szabó László, Kármán József, Csokonai Vitéz Mihály, Czákó Zsigmond, Petőfi Sándor, Kerényi Frigyes, Tóth Ede, Reviczky Gyula. A tanulságos, kedveshangú kis könyvet minden irodalombarátnak melegen ajánljuk. Mondanunk se kell, hogy az ifjúsági könyvtárnak is igazi díszül szolgálhat. Ára díszes egészszázonkötésben 1 korona 60 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

VEGYESEK.

A róm. kath. és görög katolikus kántortanítók szives figyelmébe. A leendő kántortanítói nyugdíjintézménynek tagjai lehetnek: kántortanítók, kántortanítósegédek, kántorok, kántor-

segédek, esetleg karnagyok, ha jelentkeznek. A nyugdíjintézmény nem társulati módon, hanem az egyház keretében a nagyméltóságú püspöki kar védnöksége alatt fog állani, úgy azonban, hogy hozzájárulásunkkal mi fogjuk hozni a legnagyobb anyagi áldozatot, tekintettel azon körülményre, hogy a legszerényebb jövedelmű álláson működő kartársunk is megbírja. Az alaptervezetet minden jelentkező csak akkor kapja meg, ha azt előbb én, mint az ügy előadója, az Országos Kath. Tanügyi Tanácsnál bemutatam s ott tárgyalunk fölötte. Ekkor nem csak a jelentkezők, hanem a kath. tanítói egyesületek elnökségei is kézhez kapják hozzászólás végett, mi még e télen megtörténik. A statisztikaiadat összegyűjtése miatt azonban égető szükség, hogy minél előbb kartársam jelentkezzen. Különösen kitüntetendő az eddigi eltöltött szolgálati évek száma s jelezzék, hogy az előforduló nyomda, pósta s egyéb fölmerülő költségek fedezéséhez hajlandók-e 2 koronával hozzájárulni? A nyugdíj 400, 600 és 800 koronára van tervezve. Eddig a jelentkezők száma hetenkint átlag száz. 400 korona kötelező lesz mindenkire, tekintet nélkül jövedelmére, a 600 és 800 koronásba beállhat bárki. Bussa, u. p. Szakál, Nógrádm. Kartársi üdvözléttel *Szokolay István*, az orsz. kath. kántori nyugdíjügy előadója.

Szmracsányi püspök adományai. Szmracsányi Pál titk. tanácsos, nagyváradi püspök úr a közlgő karácsonyra való tekintettel a kulturális hivatást teljesítő nagyváradi egyesületek és intézményeknél a következő adományokat tette: Az Orsolya zárdának 200 koronát a Szent Vince intézetnek 200 koronát, az újvárosi Immaculata intézetnek 200 koronát, a v. velencei zárdának 200 koronát, a katolikus papnöveldeinek 200 koronát, a Szent József intézetnek 200 koronát, a Katolikus Legényegyletnek 200 koronát, a bölesöde egyletnek 200 koronát, a biharmegyei nőegyletnek 200 koronát, a Szent László főmenedékháznak 100 koronát, a katolikus fitanító kepezdeknak 100 koronát, az Erzsébet árvaháznak 100 koronát. Az intézetek hálás köszönettel vették a fopásztor jótékony adományait.

Karacsónyi ünnepélyek. A dobróváraljai (Zólyomm.) róm. kath. iskolában szépen sikerült karacsónyi ünnepélyt tartottak. A növendékek előadták *Jósvay Gábor* «pásztorjáték»-át. A teljesen tótajkú tanulók tiszta, jó kiejtéssel magyarul adták elő a darabot. Utána a díszes karacsónya mellett a tanulók szintén magyar nyelven egyházi dalokat énekelték. A jelenvoltak szives adományai a besztercebányai egyházmegyei róm. kath. tanítók «Rimély» tápintézeti segélyalapja javára fordítottak. A vallásos, szép ünnepély igazolja, hogy a kath. hitvallásos iskolák mily szembetűnő eredménnyel tanítják a magyar nyelvet s hogy a tótajkú szülők mily örömet éreznek, hogy gyermekeik magyarul és vallásos szellemben neveltetnek.

Követésre méltó példa. A Mócsy-endlékre a *Kalocsavilégi róm. kath. Tanítóegyesület* legutóbb tartott (októberi) közgyűlésén 400 koronát szavazott meg saját pénztára terhére. Tiszteletre és követésre méltó példa!

Szerkesztői üzenetek.

Z. S. Beérkezett. — **M. M.** Köszönet az értesítésért. Az eredmény dicséri a buzgalmat. — **H. F.** Az egyházi főhatóság azon végzését, mellyel ötödéves korpótlékat megadta, záradékul vezesse reá az iskolaszék a díjvelére és ezt mellékelje a vallás- és közoktatásügyi minis/terhez címzendő kérvényéhez, melyben kéri, hogy korpótlékanak megfelelően nyugdíjigénye felemeltessék Egyébként a fizetésben beállott változást az iskolaszék azon határo-

zatának beküldésével, melyben az egyházi főhatóságnak a korpótlék utalványozását elrendelő leiratát tudomásul veszi, terjessze be az elnök úr 15 napon belül a kir. tanfelügyelőhöz, mellékelvén az ön díjlevelet, melyre záradékul rá vezetőndő a korpótlékról szóló határozat. Ez esetben a kir. tanfelügyelő külön körvény nélkül hivatalból intézi el a nyugdíjgény fölemeltetését. (1892. évi aug. 20-án 37.290. sz. rend. utasítás II. 5 p.) — **H. S.** A kath. tanítók orsz. segélyalapját a főtiszt, egri főkapitány kezeli. A kerületekben begyűlt díjakat az illetékes egyházi főhatósághoz küldik be az esp.-tanf. urak és az egyházi főhatóság küldi meg Egerbe. — **D. A.** Igen hasznos intézkedéseket tartalmaz. Köszönet. Közölni fogjuk. — **B. Gy.** Beérkezett. Viszont. Közölni fogjuk. — **Sz. J.** Válasznak nem válasz s mint vélemény igen szubjektív. — **M. P. I.** Az iskola tisztogatási költsége a fenntartó terhére s mert önnek erre átalányt nem ad, nem köteles az iskola tisztogatását saját terhére végeztetni. 2. A «Nepnevelő»-t minden kath. iskola megkapja egy példányban ingyen és a nagymélt. püspöki kar határozata értelmében az egyes számok az iskolai könyvtár számára megörözendők. A főtanító úr jogtalanul foglalja le azt teljesen a maga számára. — **Sz. F.** Forduljon az illetékes kir. tanfelügyelőséghez, onnan kellő tájékoztatást nyújthatnak. — **B. F.** Beérkezett. — **B. Gy.** A legjobb akarat mellett sem tehetünk eleget kívánságának. Ez hivatalos ügy. — **D. Gy.** Közölni fogjuk. — **P. L.** Gyertyánliget. A megszavazott segély rendes bélyeggel ellátott nyugtára Esztergomban az elnökségnél vehető fel. Leánykájának 100 kor. ösztöndíjat szavazott meg a bizottság. Az ösztöndíjak első része 1903—1904. tanév első felvének, a második része a második felvének sikeres befejezése után válik esedékessé, ha az ösztöndíjas kifogástalan magaviselet mellett legalább is általános jó osztályzati bizonyítványt mutat fel. A pénz rendesen bélyegzett s az intézeti igazgató által is alant nyugtára a bizottság elnökénél Esztergomban, mélt. és főtiszt. dr. Walter Gyula prelátus-kanonok főtanfelügyelő úrnál vehető fel. Mellékelni kell a nyert bizonyítvány hiteles másolatát is. Az ösztöndíj aug. 15-ig felveendő, mert elhenkező esetben elveszti az ösztöndíjas jogigényét s töröltetik a nevsorból. — **E. E.** A választ levélben küldtük. — **V. K.** Birálatra adták ki. — **K. E.** Mindent elkövetünk, az eredmény nem maradhat el. — **Sz. F.** Örömmel olvastuk a felkes sorokat, melyekből meggyőződünk, hogy ön is, mint sok jeles kath. tanító, nemcsak lelkesedik a magyar nyelvért, hanem szép sikerrel tanítja is azt. — **B. F.** Köteles állami és uti adót fizetni. Az adót, ha az a díjlevelben az ön terhére előírva nincs, a fenntartó fizeti. Községi adóval meg nem róható. — **H. S.** 1. Ahhoz ez egyházi főhatóság intézkedése szükséges. Az eljárás önkényes még akkor is, ha ok volna a megtorlásra. 2. Nem kötelezhető, de mindaddig teljesítse, amíg a felsőbb hatóságtól, ahova az esetet bejelenti és intézkedést kér, a szükséges intézkedés meg nem érkezik. 3. A kath. tanügyi tanács már munkálatba vette a rendtartási szabályok kidolgozását, abban az ilyenféle esetek ellen is meglesz a szükséges védelem. — **V. L.** Beérkezett. — **Videki.** Minden rendszeres tanítói foglalkozásban alkalmazott okl. tanító törvényes intézkedésből meg kell, hogy kapja az ötödéves korpótléket: tehát igen. — **L. B.** Azt mondani sem kell, hogy a főtanítói címet csak az használhatja, aki erre kinevezést nyer. — **V. F. S.** Igaza van. A díj megilleti.

Felölös szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Győzi püspöki megye.

Pervány főközségben a róm. kath. kántortanítói állás üresedésben van. Javadalmazása: 2 szoba, a szükséges melléképületek és házikerttel; 2 1/2 tagosított legelő-jutalék a község által munkálva, kare címén 6 1/4 pm. búza, 13 1/2 pm. rozs, 50 darab tojás, 3 öl. 50 darab rózsé kemény tűzölék a tanító saját használatára és a tanterem fűtésé-

hez, a tetőtető-fűtésére. A község pénztárából 74 kor., a templomi pénztárából 14 kor. 70 fill., stóla 18 kor., mise-alapítvány 6 kor. Államsegély kérelmeztetni fog, mely eddig 480 kor. volt. Mindennapi tankötelesek száma 41; tannyelv magyar-helvát. Határidő 1904. jan. 15-ig; a folyamodványok az alsó-pulyai (Sopronmegye) plébániához nyújtandók be. 753 1—1

Kassai egyházmegye.

Aranypatakára (Sárosm.) róm. kath. tanító vagy állásra pályázat hirdettek. A kántortanító lakása all két szobából, konyha, kert, istálló. Fizetés 800 kor., faátalány 104 kor., összeírás 20 kor., szolgára 50 kor., mint kántor 21 kor. Ezenkívül ötödéves korpótlék, évente kollektá és stóla, 68 kor. évi segély. Mindazok, akik ez állást elnyerni óhajtnak, kellőleg felszerelt folyamodvényaikat 1904. jan. 6-ig alulírtokhoz küldjék be. Választás 1904. jan. 7. délelőtt 10 órákor ejtetik meg, mely alkalommal a személyes megjelenés szükséges. A község híveinek száma 4256. Benyács István iskolaszéki elnök. Ocsadnicia (Trencsénmegye). 756 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az **ocsadniciai** (Trencsénm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. A kántortanító lakása all két szobából, konyha, kert, istálló. Fizetés 800 kor., faátalány 104 kor., összeírás 20 kor., szolgára 50 kor., mint kántor 21 kor. Ezenkívül ötödéves korpótlék, évente kollektá és stóla, 68 kor. évi segély. Mindazok, akik ez állást elnyerni óhajtnak, kellőleg felszerelt folyamodvényaikat 1904. jan. 6-ig alulírtokhoz küldjék be. Választás 1904. jan. 7. délelőtt 10 órákor ejtetik meg, mely alkalommal a személyes megjelenés szükséges. A község híveinek száma 4256. Benyács István iskolaszéki elnök. Ocsadnicia (Trencsénmegye). 749 2—2

Alulírt iskolaszéki elnök ezennel pályázatot hirdet a **puchói** (Trencsénm.) róm. kath. tanítói állomásra, mely évközben megüresedett. Javadalmazása évi 800 kor. Lakpénze 100 kor., lakása fűtésére 40 kor. Pályázati határidő 1904. jan. 5. Pályázótól a magyar és től nyelv ismerete megkívántatik. Puchó, 1903. dec. 20. Dermisek Pál esp.-plébános, iskolaszéki elnök. 755 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Csoth (Veszprém) osztyánitói állására pályázat hirdettek. Evi fizetése államsegéllyel 800 kor., lakással. 754 1—2

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir.
udvari orgonagyara

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jövogya, a Ferencz József-readlovag.

A pánsi és becsi világkiállításán stb. helyről kintüntetve.

Legelőcsőbb arban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legyomású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemesbangu orgonákat szállít. 30 év óta 98 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb arban és telki ismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokraban tartalasa mersekeltebb arban elvalallatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.